

Демократија је оно што они кажу да је демократија

Када је 1998. Медлин Олбрајт, тадашњи амерички државни секретар, вршила притисак на европске колеге да подрже бомбардовање Србије, један од тих колега је одговорио да њихови адвокати нису успели да нађу правни основ за подршку нападу НАТО-а на Србију, а она је на то наводно одговорила: „Па, ангажујте нове адвокате”. На крају су сви европски савезници у НАТО-у нашли праве адвокате и сви знамо шта се догодило у марту 1999. Овај једноставан, али опасан коментар одражава консензус који се полако појављује међу западним политичарима, дипломатама и интелектуалцима кад је у питању схватање демократије. Просто речено, њихов став је да је демократија ту да њима служи и да је демократско све оно што служи њиховим потребама. Демократија је оно што они кажу да је демократија.

Исти је случај и кад су питању право (домаће и међународно) и њихови и туђи уставни. Председник Буш је то уздигао до нивоа ароганције или чак презира када је министарство правде издало званичан документ који грађане лишава њихових грађанских и уставних права, одобрава тортуру приликом саслушања притвореника и омогућава влади САД да неограничено држи у притвору стране држављане не откривајући зашто су притворени. Осим тога, председник Буш је дао ново тумачење америчког уставитиме што потписује законе које Конгрес усваја, али истовремено кроз специјалне председничке указе може да изузме себе и свој персонал од тих истих закона.

Када говоримо о овом „новом” или постдемократском понашању важно је преиспитати менталитет и интелектуално оправдање за овако недемократско понашање. Менталитет или идеологија која стоји иза оваквог владања подсећа ме на вехабије, талибане, па чак и на самог Осаму бин Ладена. Сви они тврде да је већинско тумачење „праве” вере и демократије у основи нетачно и јеретичко и да ће само право тумачење и примена њихових принципа водити у спасење. Наравно, право тумачење је оно које даје групица појединаца са циљем остварења сопствених интереса. У томе је кључ, јер они који се залажу за ову врсту демократије верују да су њихови интереси недељиви од интереса државе и народа. У њиховим очима њихов успех је једина нада за мир, напредак, па чак и демократију.

По тој дефиницији није довољан успех, било политички било економски; они морају до краја да униште сваког непријатеља и да елиминишу свако противљење. Све то раде са великим моралним убеђењем да обављају божји посао и да су једино они праве „демократе”. Свако ко се с њима не слаже неверник је и непријатељ. Учвршћивање и одржање на власти је њихов раисон д`етре. Људи који их не подржавају су вредни жаљења, јер не разумеју да они све што раде раде да њима буде боље. Ови политичари и владини функционери заправо жртвују најбоље године свог живота да би радили „оно што је најбоље” за њихов народ. Када их људи смене на изборима, онда ови људи показују прави презир и егоизам који стоји иза њиховог понашања, па закључују да ће бирачи добити оно што „заслужују” и да ће платити то што су издали једине праве бранитеље и пријатеље.

Овакав тренд владања се шири по целом свету и представља можда највећу претњу владавини закона и грађанских права у 21. веку. Већ нам је донео Гвантанамо, јединственост као аргумент у међународном праву (који САД и неке земље ЕУ користе у случају независности Косова) и праксу „препуштања” (ради се заправо о киднаповању и притварању страних држављана). Ако се нико не супротстави, донеће нам аутократију, политички прогон и нове сукобе. Зато је чак и за малу земљу као што је Србија питање ко ће доћи на власт мање важно од питања зашто они желе власт и како ће до ње доћи.

[Политика 09.06.2008.]